

MILYEN SORRENDEN OLVASSAM?

Írta: Bartók Nagy Tamás (Toma) és Orthmayr Flóra (Metaflora)

Tolkien írásai kapcsán erre a kérdésre a könyvek erősen eltérő jellege miatt meglepően sokféle válasz adható. A Tolkien Society weboldalán a megjelenés, illetve a megírás sorrendjét közli lehetséges megoldásként. Mi az alábbiakban a magyarul eddig megjelent, középföldei tematikájú Tolkien-kötetekre ajánlunk egy ezektől részben eltérő ismerkedési sorrendet.

1. A hobbit (A babó)

Alapvetően *A hobbit*al érdemes kezdeni Középfölde megismerését: egyrészt azért, mert ez jelent meg elsőként, így a későbbi kötetek már feltételezik az ismeretét; másrészt, mert *A Gyűrűk Ura* közvetlen előzménye; harmadrészt pedig, mert stílusában annyival könnyedebb, mesészerűbb, hogy a komolyabb művek után könnyen csalódást okozhat. A történet a harmadkor 2941–2942. évében játszódik.

2. A Gyűrűk Ura

Sokan javasolják inkább a sokkal összetettebb *A Gyűrűk Urát* első lépésnek: ha valakinek jobban tetszik a stílusa (és nem zavarja később a „spoiler”), annak ez is jó kezdet lehet elmélyülni a világban. A harmadkor utolsó húsz évében játszódik, nagyrészt 3018-tól 3019-ig, de a Függelékek a messzi múltba és a közeli jövőbe is elkalandoznak.

3. Bombadil Toma kalandjai

Az önálló kötetben és – az előszót kivéve – a Szukits-féle *J. R. R. Tolkien meséiben* is megjelent versek nem kapcsolódnak szorosan a többi történethez, de az előszóban részletezett középföldei kontextus harmad- és negyedkori hobbit versekként azonosítja őket, így belső (középföldei) és külső (megjelenési) időrend szerint is *A Gyűrűk Ura* után helyezhetők el. (Ld. *Lassi Laurië XVIII/1. 23. o.*)

4. A szilmarilok

A szilmarilok a világ teremtésével kezdődik, és legnagyobb része az első korban (e. k.), illetve annak kezdete előtt játszódik. A végén két fejezet foglalkozik a másod- és harmadkorral. Aki mindenképp a kronológiai kezdőpontról indulna, próbálkozhat innen, de ez a kötet egészen más léptékű, mint a fentiek, csak néhol követ napról napra egy történetet: mitológia és történelemkönyv, rengeteg névvel és adattal.

5. Befejezetlen regék Númenorról és Középföldéről (A Gyűrű keresése)

Ez a kötet a *A szilmarilok*, *A hobbit* és *A Gyűrűk Ura* adta kereteket ismertnek tekintve a töredékes részletekben merül el, így az első kori rész akár összevonva is olvasható *A szilmarilokkal* (a megfelelő szakaszoknál váltva a két könyv között). Itt szerepel a legtöbb másodkori történet, a harmadkori rész vége pedig már *A Gyűrűk Ura* idején játszódik.

Ez az első kötet, amelyben J. R. R. Tolkien eredeti szövegeit Christopher Tolkien jegyzetei kötik össze.

6. Beren és Lúthien

A szilmarilok legjelentősebb és legkidolgozottabb történetei, a „Három Nagy Rege” közül Beren és Lúthien története játszódik legkorábban (e. k. 460–542.). A kötet szerkezete jelentősen eltér a fentiekétől: egyetlen történet négy (a Középfölde Históriaja sorozatban is olvasható) szövegváltozata szerepel benne teljesen vagy részletekben. (Ld. *Lassi Laurië XV/2. 20–21. o.*)

7. Húrin gyermekei

Kronológiailag középső a Három Nagy Rege közül (e. k. 458–500.), de ez jelent meg elsőként, és ez az egyetlen, amely folytonos, összefüggő regényként olvasható. Ezért akár közvetlenül *A Gyűrűk Ura* után, vagy *A szilmarilok Túrin Turambar* és a *Befejezetlen regék Narn i Hîn Húrin* fejezete helyett is sort lehet rá keríteni. (Ld. *Lassi Laurië VI/1. 20–21. o.*)

8. Gondolin bukása

A megjelenés és belső időrend (e. k. 472–590.) szerint is harmadik Nagy Rege önálló kiadása szerkezetileg a *Beren és Lúthien* kötetéhez hasonló. (Ld. *Lassi Laurië XVI/2. 27. o.*)

9. Középfölde Históriaja

A Középfölde Históriaja tizenkét kötete angolul a Három Nagy Rege önálló kiadása előtt jelent meg, és addig nem publikált kéziratokat tartalmaz részletes jegyzetekkel.

→ *Az Elveszett mesék könyve* két kötete az első kor végéig tartó történetek legkorábbi változata egy egységes narratív keretben, játékos, mesészerű stílusban. (Ld. *Lassi Laurië IX/1. 26–27. o.*)

→ *A Beleriand dalaiban* a Három Nagy Rege és további két első kori történet befejezetlen elbeszélő költemények formájában olvasható. (Ld. *Lassi Laurië XVI/1. 23–24. o.*)

→ *A Középfölde formálása* kötet *A szilmarilok* történeteinek két további változata mellett földrajzi és kronológiai összefoglalókat tartalmaz. (Ld. *Lassi Laurië XVIII/1. 21. o.*)

→ A következő, *Az elveszett út és más írások* című kötet *A Gyűrűk Ura* megírásának idején aktuális állapotig követi a szövegek alakulását. Itt olvasható Tolkien kísérlete az „időutazással” (Ld. *Lassi Laurië XVI/2. 14–16.*), és nyelvtörténeti témák is teret kapnak.

KÓSZAKOMMANDÓ

fuhi